

Arvo Pärt – De Profundis – een duidende interpretatie

De tekst van dit werk is die van Psalm 129, de zgn. zesde Boet-Psalm.

Wat houdt die Psalm in ? Wel, kort en goed : er wordt “sorry “gezegd. Sorry zeggen is ook in onze tijd nog erg gebruikelijk : politici, topambtenaren, hoge bazen van banken en groot- bedrijven die hebben gelogen, de kluit hebben belazerd, kapitale blunders hebben gemaakt, informatie bewust hebben verdraaid of achtergehouden, zeggen “sorry “; en daar blijft het meestal bij.

Ging dat ook al zo in het Oude Testament ? We zullen zien .

Koning David (hij regeerde over Israel ca. 1050 jaar vóór Christus) zag bij toeval Betsabe, de beeldschone vrouw van lagere leger-officier Urias, naakt terwijl ze baadde en hij ontvlamde in begeerte en lust. David sliep bij haar, Betsabe werd zwanger.

David stuurde daarop Urias met een brief naar legeraanvoerder Joab. In de brief gaf hij Joab bevel Urias bij de op handen zijnde veldslag met de Ammonieten op een vooruitgeschoven post te plaatsen, waar de strijd het gevaarlijkst was en zich dan van hem terug te trekken, “opdat Urias getroffen worde en sneuvelt “.

En zo gebeurde het. Koning David nam hierna weduwe Betsabe op in zijn paleis, ze werd zijn vrouw. Maar..... God stuurde de profeet Natan naar David; wat hij gedaan had, overspel en uitgelokte moord, kon bij God niet door de beugel, aan David werd zwaar onheil voor hemzelf en voor heel zijn huis aangezegd.

David reageerde door “ sorry “ te zeggen, maar wel op een erg slinkse en omstandige manier; dat is de tekst van Psalm 129. Ik onderscheid 5 delen in de Psalm :

1. Maat 1 – 19

T (Tekst) : De profundis clamavi ad te Domine – Domine exaudi vocem meam

V (Vertaling) : Uit de diepten, Heer, heb ik tot U geroepen – Heer geef gehoor aan mijn stem

T : Fiant aures tuae intendentes in vocem deprecationis meae

V : Laat Uw oren toch aandacht schenken aan de stem van mijn smeekbede

D (Duiding) : Eerst wordt er gejammerd . God, ik zit zwaar in de puree, luister toch eens naar mij
God, ik smee U.

2. Maat 20 – 40

T : Si iniquitates observaveris Domine, Domine quis sustinebit ?

V : Als Gij op alle ongerechtigheden gaat letten, Heer, Heer wie zal het bestaan ?

D : Vervolgens wordt er op het gemoed gewerkt en de misstap veralgemeend. Wat ik deed was niet zo best, maar ik ben toch lang niet de enige schurk; als Gij, God, iedereen zo streng gaat beoordelen brengt niemand het er zonder zware schade van af.

T : Quia apud te propitiatio est : et propter legem tuam sustinui te Domine

V : Maar bij U is vergeving en omwille van Uw wet, Heer, heb ik U verbeid

D : Nu wordt er gevleid en met stroop gesmeerd : God is zo vergevingsgezind en barmhartig; en ik, ik heb altijd Gods wetten trachten te respecteren .

3. Maat 41 – 62

T : Sustinuit anima mea in verbo eius : speravit anima mea in Domino. A custodia matutina usque ad noctem speret Israel in Domino

V : Mijn ziel heeft vertrouwd op zijn woord, mijn ziel heeft gehoopt op de Heer. Van de vroege ochtend tot in de nacht moet Israel op de Heer vertrouwen

D : Zie mij eens : In mijn hart heb ik immers altijd vertrouwd op Gods woord en de hoop gehad dat God mij bij zou staan; dat heb ik dag en nacht gedaan, net zoals mijn volk dat moet doen.

4. Maat 63 – 73

T : Quia apud Dominum misericordia : et copiosa apud eum redemptio

V : Want bij de Heer is barmhartigheid en bij Hem is verlossing in overvloed

D : Nu wordt de overtuiging uitgesproken dat er barmhartigheid en vergeving zal kunnen komen van Godswegen en de kwestie dus goed zal aflopen.

5. Maat 74 – 82

T : Et ipse redimet Israel ex omnibus iniquitatibus eius.

V : En Hij zal Israel bevrijden, vrijkopen van al zijn ongerechtigheden

D : Hier wordt profetisch vooruitgeblift : God zal een Verlosser zenden (Christus) die alle schuld zal vereffenen en wegzuiveren.

Of Arvo Pärt bij het componeren van dit stuk dezelfde duiding aan de Psalm heeft gegeven is mij totaal niet bekend. Maar met wat goede wil vind je de 5 delen terug in de partituur :

Deel 1, het weklagen en smeken, moet piano worden gezongen, zacht en deemoedig, steeds door maar één van de vier stemmen afzonderlijk.

Deel 2, het gevele en het relativeren van de schuld, klinkt iets luider, half piano, en steeds zingen twee van de vier stemmen tegelijk.

Deel 3, zelfrechtvaardiging en zelfvertrouwen, klinkt weer sterker, half forte, en drie van de vier stemmen klinken tegelijkertijd.

Deel 4, overtuiging, het komt goed, er wordt forte gezongen door alle vier de stemmen samen.

Deel 5 tenslotte, een profetie, gaat weer half forte en eindigt half piano, de verdediging en rechtvaardiging ebben weg in hoopvolle verwachting.

P.S. Kwam David weg met zijn “ sorry “? Ja, ook toen al ! God laat hem in leven en aan de macht als koning. De “straf “ is dat het door hem bij Betsabe in overspel verwekte kind vroegtijdig sterft. Maar hij krijgt ander nageslacht bij haar, de latere Koning Salomon. Ook toen al was jammeren, vleien en goedpraten effectief.